

บทที่ 3

ระเบียบวิธีการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองในชุมชนกะเหรี่ยงตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน เป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะกรณี (Case Study) ใช้วิธีการศึกษานั้นเชิงปริมาณเป็นหลัก จากการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ที่เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากแนวคิดทฤษฎี จากเอกสารรวมถึงวรรณกรรม/งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการวิจัยภาคสนาม (Field Research) โดยเน้นเฉพาะการศึกษาวิจัยในระดับพื้นที่ชุมชน ผู้ศึกษาได้อาศัยแหล่งข้อมูลใหญ่ๆ 2 แหล่งมาเป็นแนวทางประกอบการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ซึ่งได้แก่

1. ข้อมูลการศึกษาจากเอกสารต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งจากตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเมืองการปกครองไทย, ชนกลุ่มน้อยต่างๆในภาคเหนือ รวมถึงงานวิจัยต่างๆที่มีผู้ศึกษาไว้ก่อนแม้ว่างานวิจัยดังกล่าว จะไม่เกี่ยวข้องโดยตรงกับวัฒนธรรมทางการเมืองของชาวกะเหรี่ยงที่จะทำการศึกษาวิจัยอยู่ก็ตาม แต่งานวิจัยในหลายๆ กรณีที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมืองของกลุ่มชาวเขา รวมถึงประเด็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทัศนคติต่อการเมืองการปกครองของกลุ่มชาวเขา อีกทั้งงานวิจัยบางกรณีก็เกี่ยวข้องกับภาพรวมของชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่จังหวัดแม่ฮ่องสอนด้วย ก็สามารถที่นำมาเทียบเคียงประกอบเป็นแนวทางในการศึกษา เพื่อสร้างกรอบและแนวความคิดในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ได้มากพอควร นอกจากนี้ยังได้นำทฤษฎีแนวคิดที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมถึงประเด็นชาติพันธุ์ชนกลุ่มน้อยในรูปแบบต่างๆ ทั้งจากตำราทางตะวันตกและของประเทศไทยเอง มาเป็นกรอบในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ตามที่ได้เสนอรายละเอียดไว้แล้วในบทที่ 2 ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับทฤษฎีแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ข้อมูลการศึกษาจากภาคสนาม ได้จัดทำแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน รวม 5 หมู่บ้าน โดยตัวผู้ศึกษาวิจัยเองได้ร่วมกับเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในพื้นที่ที่สามารถสื่อสารและพูดภาษากะเหรี่ยงได้ เป็นผู้ทำการเก็บข้อมูล โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนดไว้เพื่อรวบรวมข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ ซึ่งจะปรากฏผลของการวิเคราะห์ในบทที่ 4 และ บทที่ 5

3.1 การกำหนดประชากรศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรศึกษา (Population) ได้แบ่งกลุ่มประชากรที่จะเก็บข้อมูลออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มที่ 1 ได้แก่ชาวกะเหรี่ยง ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยง ในตำบลแม่เงา อำเภอบางแก้ว จังหวัดแม่ฮ่องสอน รวมจำนวน 5 หมู่บ้าน ได้แก่ บ้านหัวเงา บ้านหัวตันนุ่น บ้านหัวนา บ้านสวนอ้อย และบ้านนาหัวแหลม รวมจำนวนหลังคาเรือน 435 หลังคาเรือน แยกเป็น ชาย 816 คน หญิง 762 คน รวมจำนวน 1,578 คน โดยจะคัดเลือกเก็บข้อมูลเฉพาะชาวกะเหรี่ยงที่มีสัญชาติไทยและมีอายุ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปเท่านั้น

2. กลุ่มที่ 2 ได้แก่กลุ่มผู้นำชาวกะเหรี่ยง ที่เป็นชนชั้นนำตามจารีตหรือผู้นำตามธรรมชาติ และผู้นำทางการเมืองการปกครองของรัฐ ทั้งฝ่ายปกครองส่วนภูมิภาคและฝ่ายท้องถิ่น

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง (Sampling) ได้ทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ตามที่ได้แบ่งกลุ่มประชากรศึกษาไว้แล้ว คือ

1. กลุ่มชาวกะเหรี่ยงทั่วไป โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience Sampling) จากชาวกะเหรี่ยงในหมู่บ้านต่างๆ ที่มีอายุเกิน 18 ปีขึ้นไป จำนวน 300 ราย โดยให้ได้สัดส่วนที่สมเหตุสมผลมากที่สุดเท่าที่จะสามารถกระทำได้ ทั้งนี้ได้พิจารณาจากยอดจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่เงา ครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2547 เป็นส่วนประกอบในการเก็บข้อมูลด้วย (ข้อมูลตามตารางที่ 1.2) โดยแยกทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างในแต่ละหมู่บ้านไว้ ดังนี้

(1) บ้านหัวเงา	จำนวน 53 คน
(2) บ้านหัวตันนุ่น	จำนวน 108 คน
(3) บ้านหัวนา	จำนวน 76 คน
(4) บ้านสวนอ้อย	จำนวน 28 คน
(5) บ้านนาหัวแหลม	จำนวน 35 คน

2. กลุ่มผู้นำชาวกะเหรี่ยง ส่วนนี้ได้เลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เนื่องจากต้องการข้อมูลจากชนชั้นนำในหมู่บ้านต่างๆ โดยตรง โดยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างไว้ 30 ราย

(1) ผู้นำตามธรรมชาติ	5 ราย
(2) หมอผีประจำหมู่บ้าน	3 ราย
(3) ผู้นำฝ่ายปกครอง	10 ราย

(4) ผู้นำฝ่ายท้องถิ่น	8 ราย
(5) ตัวแทนเยาวชน	4 ราย

3.2 เครื่องมือการวิจัย

ประกอบด้วยชุดสอบถามแบบปลายปิดเกือบทั้งหมด ยกเว้น ข้อมูลที่เกี่ยวกับคุณสมบัติส่วนตัวบางด้านของผู้ตอบแบบสอบถามเช่น อายุ เพศ อาชีพ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลพิสูจน์สมมุติฐานในงานวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้อาศัยข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสารต่างๆของทางราชการมาประกอบการยืนยันและใช้วิเคราะห์อธิบายในข้อมูลปฐมภูมิที่เก็บรวบรวมมาได้จากภาคสนาม รวมถึงการพบปะสนทนากับเจ้าหน้าที่ข้าราชการที่ทำงานในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอำเภอขุนยวม และเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นประกอบในการศึกษาวิจัยด้วย

สำหรับแบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัย สามารถแยกส่วนประกอบออกเป็น 4 ส่วนด้วยกัน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบไปด้วย เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา การติดตามข่าวสารการเมือง และ ศาสนา

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการปกครองหมู่บ้านของชาวกะเหรี่ยง จำนวน 10 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ และความเข้าใจการเมืองการปกครองไทยปัจจุบัน จำนวน 15 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง จำนวน 18 ข้อ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลหลักจะเป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้แล้ว จำนวน 330 ตัวอย่าง เนื่องจากสภาพหมู่บ้านต่างๆของชาวกะเหรี่ยงค่อนข้างกระจัดกระจายตามที่ตั้งของแต่ละหมู่บ้าน การเก็บข้อมูลนอกจากผู้วิจัยเองแล้ว ได้อาศัยเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยเฉพาะข้าราชการตำรวจสถานีตำรวจภูธรตำบลประตูเมือง ที่มีที่ทำการตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ศึกษาวิจัย ทั้งนี้ได้คัดเลือกเฉพาะข้าราชการตำรวจที่มีครอบครัวและตั้งรกรากอยู่ในพื้นที่ซึ่งรู้จักคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่างเป็นอย่างดี เป็นผู้แจกจ่ายและสอบถามเก็บข้อมูลตามแบบสอบถามโดยประสานการปฏิบัติกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ช่วยเป็นล่าม เมื่อมีกรณีของการสื่อสารด้านภาษา

ในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ทำให้ได้ประเด็นความเกรงใจ ความลำเอียงในการให้ข้อมูลได้ค่อนข้างสูง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ควบคุมการเก็บข้อมูลอย่างใกล้ชิดโดยตลอด

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ทั้งหมด เมื่อตรวจสอบและจำแนกข้อมูลที่ได้มาแล้ว จะทำการวิเคราะห์สถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS. (Statistical Page for Social Sciences) ผู้ศึกษาได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลของการศึกษานี้ ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้อัตราส่วน ร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 2 เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการปกครองหมู่บ้าน มุ่งสอบถามถึงความคิดเห็นเอกลักษณ์ทางการเมืองการปกครองของชาวกะเหรี่ยง ว่ามีความสำคัญและยังคงยึดถือปฏิบัติต่อไปหรือไม่เพียงใด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนไว้

ไม่เชื่อไม่ทำ	= 1
ไม่เชื่อแต่ทำ	= 2
เชื่อและทำประจำ	= 3

ส่วนเกณฑ์การแปลผลการแบ่งช่วงคะแนนในแต่ละระดับชั้น กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	1.00 – 1.69	หมายถึง	ไม่เชื่อไม่ทำ
ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	1.70 – 2.39	หมายถึง	ไม่เชื่อแต่ทำ
ค่าเฉลี่ยคะแนนระหว่าง	2.40 – 3.00	หมายถึง	เชื่อและทำประจำ

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 เป็นการสอบถามถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในปัจจุบันของกลุ่มเป้าหมาย เกณฑ์คะแนน ให้มากน้อยตามความสำคัญ ดังต่อไปนี้

ตัวเลือก	มีค่าเท่ากับ
ใช่	2
ไม่ใช่	1
ไม่ทราบ	0

เกณฑ์ที่ใช้ในการให้คะแนน จากคู่มือการประเมินผลการเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535: 24)

ระดับความรู้	ช่วงคะแนนร้อยละ
มีความรู้ดีมาก	80 - 100
มีความรู้มาก	70 - 79
มีความรู้ปานกลาง	60 - 69
ผ่านเกณฑ์ขั้นต่ำ	50 - 59
ต่ำกว่าเกณฑ์	1 - 49

วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ประกอบในการตีความหมายของแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยในปัจจุบัน และนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 4 เป็นการสอบถามถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง ที่ให้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ทำประจำ	=	3
ทำบ้าง	=	2
ไม่ทำเลย	=	1

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

ในการแปลความหมายของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเกณฑ์การแปลผล ไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ยคะแนน	1.00 – 1.69	หมายถึง	ไม่ทำเลย
ค่าเฉลี่ยคะแนน	1.70 – 2.39	หมายถึง	ทำบ้าง
ค่าเฉลี่ยคะแนน	2.40 – 3.00	หมายถึง	ทำประจำ

จากข้อมูลและเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จะปรากฏผลของการวิจัยและการสรุปผลของการวิจัยที่ได้จากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างต่างๆในพื้นที่ที่ศึกษาวิจัย ในบทที่ 4 และ บทที่ 5 ตามลำดับ

3.5 สถานที่ที่ใช้ในการดำเนินการวิจัยและรวบรวมข้อมูล

3.5.1 ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3.5.2 หมู่บ้านชาวกระเหรี่ยง 5 หมู่บ้านของตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

1. บ้านหัวเงา หมู่ที่ 2 ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
2. บ้านหัวคันนูน หมู่ที่ 4 ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
3. บ้านหัวยนา หมู่ที่ 5 ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
4. บ้านสวนอ้อย หมู่ที่ 6 ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน
5. บ้านนาหัวแหลม หมู่ที่ 7 ตำบลแม่เงา อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน

3.6. ระยะเวลาและขั้นตอนดำเนินการศึกษาวิจัย

การศึกษานี้ ใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ รวมระยะเวลาประมาณ 7 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือน สิงหาคม 2548 – กุมภาพันธ์ 2549 ตามตารางดำเนินงาน ดังนี้

ตารางที่ 3.1 ขั้นตอนดำเนินงาน

กิจกรรม	ระยะเวลา	หมายเหตุ
1. เลือกหัวข้อ/กำหนดประเด็นปัญหา	1 เดือน	ส.ค.2548
2. ทบทวนทฤษฎี/งานวิจัย	2 เดือน	ก.ย.-ค.ค.2548
3. ออกแบบวิจัย	1 เดือน	พ.ย.2548
4. เก็บข้อมูล	1 เดือน	ธ.ค.2549
5. ประมวลผล/วิเคราะห์ข้อมูล	1 เดือน	ม.ค.2549
6. เสนอผลการวิจัย	1 เดือน	ก.พ.2549